

PRAWNO-EKONOMICZNE ASPEKTY LEASINGU

Autor: Tomasz Cicirko, Piotr Russel,

Wstęp

Rozwinięty system gospodarki rynkowej korzysta z różnych form finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. W wyniku silnej konkurencji oraz gwałtownego postępu technicznego, zmuszającego do ciągłej modernizacji aparatu wytwórczego, przedsiębiorstwa muszą intensywnie poszukiwać nowych sposobów zdobywania potrzebnych środków inwestycyjnych bez konieczności odwoływania się do niewystarczających zasobów kapitałów własnych. Tradycyjne sposoby zaspokajania tych potrzeb poprzez emisję papierów wartościowych lub kredyt bankowy okazują się współcześnie zbyt kosztowne lub niedostępne dla części przedsiębiorstw i nie pozwalają sprostać konkurencji na rynku. W wielu krajach powstała w ten sposób luka wypełniana leasingiem.

W rozwiniętych państwach o gospodarce rynkowej stanowi on powszechnie stosowaną formę finansowania inwestycji, umożliwiającą dostęp do dóbr inwestycyjnych bez konieczności angażowania dużych środków na ich zakup.

Rynek usług leasingowych w Polsce jest jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się rynków w Europie oraz posiada coraz większy udział w finansowaniu inwestycji w Polsce. Według szacunkowych danych Związku Przedsiębiorstw Leasingowych udział leasingu w finansowaniu inwestycji na rynku ruchomości wzrośnie z 27,2% w 2006 r. do 33,8% w 2007 r., a w całym rynku, włączając transakcje na rynku nieruchomości, odpowiednio z 13,8% do 17,3%. Tak dobre wyniki branży leasingowej

to m.in. zasługa dobrze rozwijającej się polskiej gospodarki oraz coraz większej popularności leasingu jako korzystnego instrumentu finansowania inwestycji.

Głównym celem niniejszej publikacji jest zaprezentowanie uwarunkowań rozwoju transakcji leasingowych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem cywilnoprawnych, podatkowych oraz bilansowych uregulowań dotyczących umowy leasingu. Aby osiągnąć tak postawiony cel niniejsza praca została podzielona na cztery rozdziały.

W rozdziale I przedstawiono genezę transakcji leasingowych, ogólną charakterystykę leasingu, jego podstawowe rodzaje oraz uczestników transakcji leasingowych.

Ukazano także wady i zalety tej formy finansowania inwestycji i dokonano cywilnoprawnej charakterystyki umowy leasingu, zwracając przede wszystkim uwagę na *essentialia negotii* tej umowy, pozwalające na jej wyodrębnienie spośród innych umów, w szczególności tych, których treścią jest odpłatne korzystanie z rzeczy.

Podjęto także próbę przybliżenia wachlarza praw i obowiązków obu stron umowy leasingowej, tj. finansującego i korzystającego, jaki ukształtował się na polskim rynku usług leasingowych.

W rozdziale II zaprezentowano problematykę uregulowania transakcji leasingowych w polskim prawie podatkowym: uregulowania prawne dotyczące opodatkowania zarówno podatkiem dochodowym, jak i podatkiem VAT obu stron transakcji leasingowej, tj. korzystającego i finansującego. Ze względu na specyfikę rozwiązań podatkowych osobny fragment poświęcono kwestiom związanym z opodatkowaniem leasingu samochodów osobowych. W końcowej części tego rozdziału zaprezentowano autorskie rozwiązania w prawie podatkowym, których implementacja powinna przyczynić się do dalszego, dynamicznego rozwoju leasingu w Polsce.

W rozdziale III przedstawiono podstawowe różnice dotyczące ujęcia transakcji leasingowych według anglosaskiego i kontynentalnego modelu rachunkowości, zaprezentowano

też uregulowanie leasingu w polskim prawie bilansowym oraz według

Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR 17).

Ostatni, IV rozdział został poświęcony charakterystyce polskiego rynku usług leasingowych, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju tego segmentu usług finansowych w Polsce. Opisano również przedsiębiorstwa świadczące tego typu usługi, podstawowe bariery hamujące rozwój transakcji leasingowych oraz zaprezentowano rozwój różnych segmentów rynku leasingu. W końcowej części pracy przedstawiono perspektywy dalszego rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce.

W opracowaniu uwzględniono przepisy prawne dotyczące omawianej problematyki aktualne na dzień 1 stycznia 2008 r. W trakcie jej pisania trwały prace nad wydaniem Krajowego Standardu Rachunkowości dotyczącego leasingu. Zawarte w projekcie standardu rozwiązania są zgodne z podejściem zaprezentowanym w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 17. Rozwiązania przedstawione w niniejszym opracowaniu są zatem prawidłowe i będą aktualne w momencie wejścia w życie rodzimego standardu.

Spis treści

WSTĘP

ROZDZIAŁ I. ISTOTA TRANSAKCJI LEASINGOWYCH

1. Leasing *sensu largo*

1.1. Geneza i rozwój leasingu

1.2. Ogólna charakterystyka leasingu i jego rodzaje

1.3. Formy leasingu

- 1.4. Odmiany leasingu
- 1.5. Uczestnicy transakcji leasingu
- 1.6. Zalety i wady leasingu
- 2. Regulacje cywilnoprawne umowy leasingu na świecie
- 3. Regulacja leasingu w polskim prawie cywilnym
 - 3.1. Historia unormowania leasingu w prawie polskim
 - 3.2. Umowa leasingu w kodeksie cywilnym

ROZDZIAŁ II. UREGULOWANIE LEASINGU W POLSKIM PRAWIE PODATKOWYM

- 1. Leasing a podatek dochodowy
- 2. Leasing a podatek od towarów i usług (VAT)
 - 2.1. Opodatkowanie umów leasingu zawartych przed 26 marca 2002 r.
 - 2.2. Opodatkowanie umów leasingu zawartych od 26 marca 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r.
 - 2.3. Opodatkowanie umów leasingu od 1 maja 2004 r.
- 3. Opodatkowanie leasingu samochodów osobowych

ROZDZIAŁ III. TRANSAKCJA LEASINGU W RACHUNKOWOŚCI

- 1. Leasing a modele rachunkowości
 - 1.1. Modele rachunkowości na świecie
 - 1.2. Anglosaski model rachunkowości a leasing
 - 1.3. Kontynentalny model rachunkowości a leasing
- 2. Leasing w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 17 (IAS 17)
 - 2.1. Cele i zakres standardu
 - 2.2. Podstawowe definicje użyte w standardzie

2.3. Klasyfikacja umów leasingowych

2.4. Umowy leasingowe w sprawozdaniach finansowych leasingobiorcy i leasingodawcy

2.4.1. Leasing w sprawozdaniach finansowych leasingobiorcy

2.4.2. Leasing w sprawozdaniach finansowych leasingodawcy

3. Leasing w polskim prawie bilansowym

4. Prezentacja umów leasingu w sprawozdaniach finansowych według MSR

4.1. Prezentacja rachunkowa leasingu operacyjnego po stronie finansującego

4.2. Prezentacja rachunkowa leasingu finansowego po stronie finansującego

4.3. Prezentacja leasingu operacyjnego po stronie korzystającego

4.4. Prezentacja leasingu finansowego po stronie korzystającego

4.5. Szczególne rozwiązania rachunkowe dotyczące leasingu

4.5.1. Uproszczone metody podziału rat leasingowych

4.5.2. Uproszczone metody prezentacji leasingu finansowego po stronie korzystającego

ROZDZIAŁ IV. CHARAKTERYSTYKA POLSKIEGO RYNKU USŁUG LEASINGOWYCH

1. Uwarunkowania rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce

2. Charakterystyka przedsiębiorstw występujących na polskim rynku usług leasingowych i ich udział w rynku

3. Bariery rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce

4. Rozwój różnych segmentów rynku usług leasingowych w Polsce

5. Perspektywy rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce

ZAŁĄCZNIKI